

Ο ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ ΥΜΝΗΣΕ ΤΟ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΠΝΕΥΜΑ

ΣΤΗ ΔΟΞΑ ΤΟΥ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ...

● Του Σάββα Κοσιάρη, Αθλητικογράφου

Στις 27 Φεβρουαρίου 1943 άφηνε την τελευταία του πνοή ο πολυγραφότερος Έλληνας λογοτέχνης και πνευματικός άνθρωπος. Ποιητής, πεζογράφος, θεατρικός συγγραφέας, ιστορικός και κριτικός ο Κωστής Παλαμάς πέθανε σαράντα ημέρες μετά το θάνατο της γυναίκας του τον οποίο δεν είχε πληροφορηθεί. Λόγω της άσχημης κατάστασης της υγείας του, οι γιατροί προτίμησαν να μην τον ενημερώσουν για το χαμό της συντρόφου του Μαρίας Βάλβη την οποία συνάντησε τελικά στους ουράνιους κήπους... Η κηδεία του στην κατεχόμενη από τους Γερμανούς Αθήνα μετατράπηκε στη μεγαλύτερη και εντονότερη αντικατοχική εκδήλωση... Χιλιάδες άνθρωποι τον αποχαιρέτησαν στο Α' Νεκροταφείο Αθηνών, τραγουδώντας τον Εθνικό Ύμνο... Ήταν το μήνυμα αντοχής του Ελληνικού λαού στην κατοχή και προμήνυμα της απελευθέρωσης...

Η κηδεία του Κωστή Παλαμά το 1943 μετατράπηκε σε παλλαϊκό συλλαλητήριο κατά της Γερμανικής κατοχής

Ένας άλλος Ύμνος, ο Ολυμπιακός, συνδέει τον Κωστή Παλαμά με τον αθλητισμό ή καλύτερα με το αθλητικό πνεύμα. Ήταν ο άνθρωπος που έγραψε τους στίχους του Ολυμπιακού Ύμνου και τον οποίο επένδυσε με τη μουσική του ο Κερκυραίος μουσουργός Σπυρίδων Σαμάρας. Μέχρι σήμερα οι στίχοι του Κωστή Παλαμά δонούν την ατμόσφαιρα στην τελετή έναρξης κάθε Ολυμπιάδας και συγκλονίζουν με τα μηνύματά τους. Την ίδια στιγμή οι απανταχού Έλληνες νοιώθουν περήφανοι για το δημιούργημα του Κωστή Παλαμά το οποίο τραγουδούν στην ελληνική γλώσσα όλοι οι λαοί του κόσμου...

Ο Σπυρίδων Σαμάρας, ο κερκυραίος μουσουργός, ο οποίος επένδυσε με τις νότες του τους στίχους του Παλαμά

*Αρχαίο Πνεύμα αθάνατο, αγνέ πατέρα
του ωραίου, του μεγάλου και τ' αληθινού
Κατέβα, φανερώσου κι άστραιψε εδώ πέρα
στη δόξα της δικής σου γης και τ' ουρανού*

*Στο δρόμο και στο πάλεμα και στο λιθάρι
Στων ευγενών αγώνων λάμψε την ορμή
Και με το αμάραντο στεφάνωσε κλωνάρι
και σιδερένιο πλάσε και άξιο το κορμί*

*Κάμποι, βουνά και θάλασσες φέγγουνε μαζί σου
σαν ένας λευκοπόρφυρος μέγας ναός
Και τρέχει στο ναό εδώ προσκυνητής σου
Αρχαίο Πνεύμα αθάνατο, κάθε λαός.*

Η ιστορία του Ύμνου

Το 1894 ο βαρόνος Πιέρ Ντε Κουμπερντέν είχε συγκαλέσει στη Σορβόνη το διεθνές αθλητικό συνέδριο με σκοπό να συζητηθεί η αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων. Κι όντως το συνέδριο αποφάσισε την αναβίωσή τους με πρώτη διοργανώτρια χώρα την Ελλάδα. Τη χώρα που είχε γεννήσει και τους αρχαίους Ολυμπιακούς αγώνες. Οι Έλληνες μέσα στη φτώχεια τους άρχισαν τις εργασίες για τη διοργάνωση των αγώνων με ενθουσιασμό. «Πάντες οι Έλληνες εννοούσιν ότι φέρουσιν έκαστοι την όλην ευθύνην της εθνικής τιμής», σημειώνει ο Γραμματέας της Οργανωτικής Επιτροπής που είχε τότε συσταθεί, Τιμολέων Φιλήμων.

Ανάθεση στον Παλαμά

Η επιτροπή αναθέτει το 1845 στον Κωστή Παλαμά να γράψει τους στίχους ενός ύμνου ο οποίος θα εψάλλετο στην τελετή έναρξης των αγώνων. Ο Παλαμάς ανταποκρίθηκε και παρέδωσε στο μουσουργό Σπυρίδωνα Σαμάρα τους στίχους για να τους επενδύσει με τις νότες του. Η επιλογή του Σαμάρα είχε γίνει από τον φίλο του και πρόεδρο της Επιτροπής αναβίωσης των Ολυμπιακών Αγώνων, Δημήτριο Βικέλα.

Στα τέλη του Ιανουαρίου 1896 ο ύμνος ήταν έτοιμος και παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στο Φιλολογικό σύλλογο «Παρνασός» στην Αθήνα. Οι αρχικές εκτιμήσεις ήταν ιδιαίτερα κολακευτικές για το συνολικό αποτέλεσμα. Η τελετή έναρξης των πρώτων σύγχρονων Ολυμπιακών ορίστηκε στις 25 Μαρτίου 1896. Ημέρα που ο ελληνισμός τιμούσε και μια άλλη ιστορική επέτειο. Την εξέγερση κατά της τουρκοκρατίας και που οδήγησε στην απελευθέρωση...

Η έναρξη των Αγώνων

Την έναρξη των Αγώνων κήρυξε ο Βασιλιάς Γεώργιος στο Παναθηναϊκό Στάδιο με δεκαεπτά λέξεις. «Κηρύττω την έναρξιν των πρώτων εν Αθήναις Διεθνών Ολυμπιακών Αγώνων. Ζήτω το

Εθνος! Ζήτω ο Ελληνικός λαός!». Κι η αυθεντική περιγραφή των Αγώνων από κείμενα της εποχής, σημειώνει: «Και ήγειρε την δεξιάν. Πάραυτα βροντώδεις εξερράγησαν καθᾶ όλον τον απέραντον χώρον επευφημίας απαντώσαι εις την βασιλικήν επιφώνησιν».

Ο Κωστής Παλαμάς (στο κέντρο) μαζί με άλλους αγαπημένους ποιητές, Δροσίνης, Πολέμης, Σουρής...

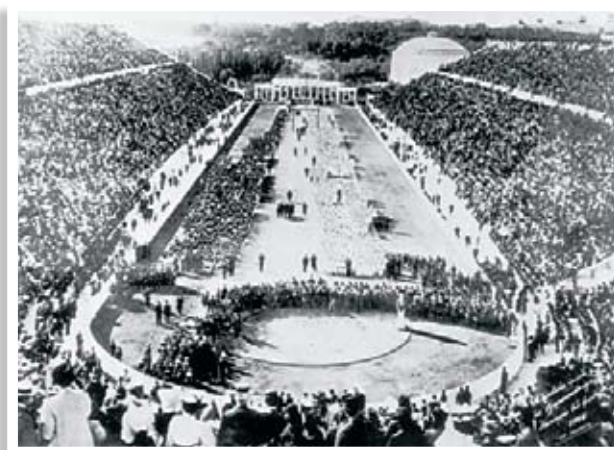
Ακόμη πιο συγκλονιστική είναι η αυθεντική περιγραφή της πρώτης επίσημης απόδοσης του Ολυμπιακού Ύμνου:

«Της σιγής αποκατασταθείσης, αι μουσικαί πάσαι συγκεντρούνται εις το μέσον της κονίστρας, ενούται δε μετᾶ αυτών και πολυμελής θίασος εξ εγχόρδων οργάνων και όμιλος πολυάριθμος αοιδών. Την διεύθυνσιν πάσης ταύτης της μουσικής συναθροίσεως αναλαμβάνει ο διακεκριμένος Έλλην μουσουργός κ. Σπυρίδων Σαμάρας, εις ον το Συμβούλιον των Ολυμπιακών Αγώνων ανέθηκε την μελοποίησιν του Ύμνου των Αγώνων, ον τη παραγγελία αυτού ανέθηκεν ο εμπνευσμένος ποιητής κ. Κωστής Παλαμάς».

Ενθουσιασμός!

«Αρχαίο πνεύμα αθάνατον... Από τα τόσα στόματα των αοιδών και από τας εκατοστύας εκείνας των οργάνων διαχέεται κύμα βαρύηχον αρμονίας και δονείται ο αήρ. Ο ύμνος εκείνος ο ψαλλόμενος εν υπαίθρω υπό το αγλαόν φέγγος του ηλίου και επί παρουσία μυριάδων θεατών κατεχομένων υπό ευλαβούς συγκινήσεως έχει τι το εξόχως αρχαιοπρεπές. Η μουσικής σύνθεσις του κ. Σαμάρα κρίνεται γενικώς ως επιτυχεστάτη. Το μέλος ήπιον και ήρεμον εν αρχή εμπυχούται βαθμηδόν και ανέρχεται εις τόνους ζωηροτέρους, απολήγει δε

εις ηχηροτάτην έντασιν, εις συναυλιάν φωνών και ήχων θριαμβευτικήν και μεγαλοπρεπή, εμποιούσαν ζωηροτάτην αίσθησιν. Οι αναρίθμητοι ακροαταί ενθουσιώντες καλύπτουσι διά παταγωδών χειροκροτημάτων το τέλος του ύμνου, πάντες δε, πρωτοστατούντος του Βασιλέως, ζητούσι την επανάληψιν αυτού, ήτις και εκτελείται υπό τας αυτάς ενθουσιώδεις ενδείξεις της επιδοκμασίας».

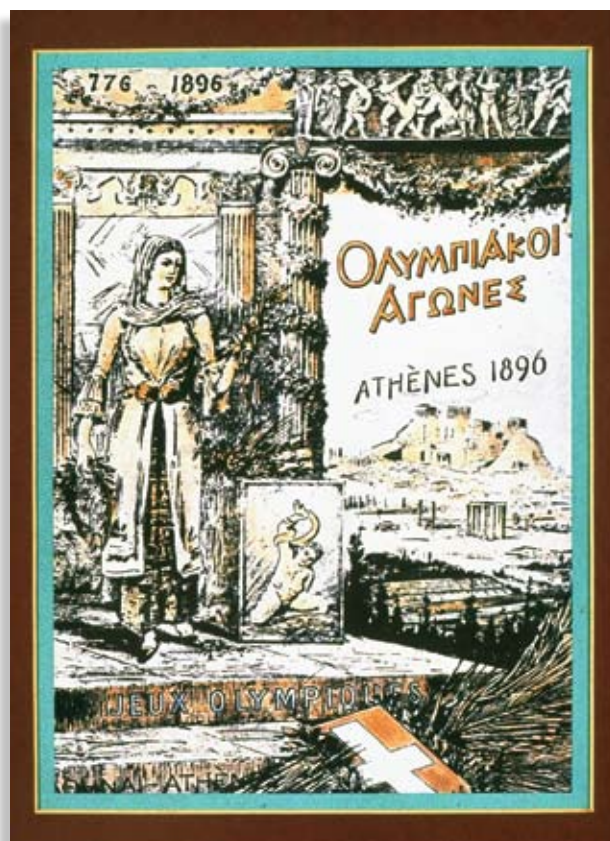
Στο κατάμεστο Παναθηναϊκό στάδιο, στις 25 Μαρτίου 1896, αντηχεί για πρώτη φορά ο Ολυμπιακός Ύμνος

Για πρώτη φορά λοιπόν στις 25 Μαρτίου 1896 ακούστηκε ο Ολυμπιακός Ύμνος των Κωστή Παλαμά και Σπυρίδωνα Σαμάρα. Και για πρώτη φορά (και μοναδική) στην ιστορία των συνολικών διοργανώσεων ο Ολυμπιακός Ύμνος αποδίδεται δύο φορές στην ίδια τελετή έναρξης! Τόσο είχε συγκλονίσει τους θεατές οι οποίοι είχαν κατακλύσει το Παναθηναϊκό Στάδιο.

Από το 1912 και στην κάθε επόμενη διοργάνωση των Αγώνων ο Ύμνος ήταν διαφορετικός αφού η εκάστοτε διοργανώτρια χώρα αναλάμβανε τη σύνθεση νέου. Το 1936 η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή αποφάσισε όπως ο Ύμνος των Αγώνων του Βερολίνου, τον οποίο συνέθεσε ο Ρίτσιαρν Σράους, είναι ο μόνιμος Ολυμπιακός Ύμνος. Η απόφαση όμως εκείνη ανατράπηκε το 1954 αφού η ΔΟΕ αποφάσισε να προκηρύξει διεθνή διαγωνισμό για τη σύνθεση νέου ύμνου. Επικράτησε η σύνθεση του Πολωνού Μίχα Σπίσας η οποία όμως άντεξε μέχρι το 1956. Δυο χρόνια αργότερα η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή αποφάσισε να επιστρέψει οριστικά στον Ύμνο του Κωστή Παλαμά και Σπυρίδωνα Σαμάρα. Ύμνος που συγκλονίζει ίσα και σήμερα. Και για πάντα...

Το εξώφυλλο σε έκδοση του 1896, αφιερωμένο στον Ολυμπιακό Ύμνο του Κωστή Παλαμά και του Σπυρίδωνα Σαμάρα

Η αφίσα για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1896 στην Αθήνα